GAZETA
DE TRANSILVANIA.

ANUL (KU PREANALTA VOIE.) AL VII-LEA

Nro 16. *Brashov, 24. Fevruarie.* 1844.

Gazeta aceasta esse regulat de dóu orĭ pe septemânu. Preciul eĭ împrenu ku al foieĭ pentru minte, iniu ši literaturŭ este pe un an 8 fiorinĭ (24 dolzecherĭ) arginț ku afarŭ, iar ku Brashov 7 fior. arg. — Prenumeraţia pentru Brashov ši ţinut se face la redakţie ši la editorŭ, iar ku afarŭ la k. k. poște ši la tsĭarĭĭ poștarĭ DD. kolektorĭ ši anume ku Iași la D. Dim. Nika, iar ku Bukurescĭ la D. Iosif Romanov ši la D. Fridr. Walbaum, librarĭ.

ARTIKOL ÎNCEPĂTORIŬ.

Sărăcia.

(Ukkesere.)

Paliative. Un medicinŭ se zik miloace paliative acelea, ku kare boalele se bindekŭ numai de azĭ pe mâne, fărŭ ka su se sterpiaskŭ din rădăcinŭ. Tokma aşa miloace paliative s'aŭ silit a afla unii bărbaţĭ adunk kuetătorĭ ši pentru omenime ferbinte simţitorĭ, spre a restemeia kreditul un patrie ši spre a alunga sărăcia. Miloace de acestea numim: trebunalele katbiale, konskrierea moșilor stătătoare, kaselе de împrumutare ši kaselе de păstrare. Trebuie su rekunoaşem, kumkŭ asemenea aşezămінte folosesk mult bipelui kotun. Dupŭ ce unsă neînkredereа untre oamenĭ s'aŭ lăţit atăt de mult prekum o vedem aceasta un ţările noastre, tot folosul zicelor aşezămінte seamănă ku folosul unor întrelе bune, ku kare te aperĭ de ploaie un miloakl unei kase, a kărei koperiș é spart ne o sută de lokurĭ. Oare n'ar fi mai bine a rěnoi koperișul ši kasa toată? Kare este kasa kreditului obșesk? Este karakterul nostru ši frika lui Dumnezeŭ ne zave un inimile noastre ale tuturor; acestea su ni le renoim, su fim adekŭ oamenĭ ținștiţĭ, ținundune de kăpătul dat, su unkărkăm ne întrĭĭ noștrĭĭ numai atăta datorie, — dakŭ nu putem nĭĭ de kum skuna de ea — kătră su o putem purta fărŭ prinezdirea ekonomiei ši a karakterului nostru. Ce ne folosește spre nimic, kumkŭ țineva ne kapitalul nostru ce il dăm împrumut, ași leagă de ipotekă o moșie ku prețul potrivit, daka unfr'ăceea ši el ši ea se fak, orĭ ku aŭ fost ši mai de nainte niște prădătorĭ ši ostenĭ de nimic? Asemenea datornicĭ aŭ nu te pot pune la mână mai unghiŭ keltuind ne nimikărĭ tot împrumutul ce leaŭ făkut, apoĭ lăsund moșia obligată untr'o părăsire ši neorunduială, un kât să-ĭ skaz prețul mai jos de sumele unkărkate ne aceeași, ši un urmă alergund la undurarea zădekătorilor korutivilĭ (mitarnicĭ) prekum am zic un rundul trekut.

Bisérikŭ, shkoalŭ. Deși dakŭ unsăși karakterul nostru are neapărată trebuinţă de îndreptare ši reporre pentru ka su nu ajungem nici un ceapa sărăcie vremelnice, nici un fokul ceĭ de veci: asupra kăi kade strinsa datorie de a ne pregăti, ka su fim kreditorĭ ținstiţĭ, datornicĭ ku kinet kurat, ši zădekătorĭ drepţi? Aşa este, ku avereа ni o kăștigăm prin muncă ši silinţă, — kăștigul ne rămâne sigur prin sigurisireа ce ni o fak leţile, — leţile numai atunci prind lok, kund persoanele zădekătoare le administrŭ ši le păzesk un frika lui Dumnezeŭ ši un drepturile? Frika Domnului ši dreptatea o poate găsi ne pământ numai bisérika ši shkoala. Shkoala este bisérikŭ pentru prunci, iar bisérika este shkoalŭ pentru ceĭ kreskuţĭ. Statorile ceле mai lesnicioase aŭ konoskut de mult avest adevăr, pentru aceea ele nunumai aŭ apărat bisérika ši shkoala ka ne niște aşezămінte, fărŭ kare ele vedea kă nici un ceas nu not sta, ci tot deodată leaŭ dat miloace la mână, kă kare su poată lukra spre luminarea omenimei, adekă bani ši moșii. Bisérika iarăș ne lăngă ce trebuia su ție, kă fiul omenesk n'aŭ vrut su un temeie împrumuțiie ne avest pământ, apoĭ averile unkrezute de kătre stat avea su le privească nu ka skop, ci ka miloace, kă a kăror zăstorie su poată umbla pe fiĭ împrumuției cerești. — Prin devalmaşie prekum partikularii aşa ši bisérikele ši shkoalele aŭ perdut din fondurile lor 92 din sută; unsă pierderea aşezămінtelor eklesiastiko-shkolastice kade kă atăt mai greŭ, kă kât un veakul nostru se află mai puține mulĭ evlaviose, kare su adukă filerul la bisérikă. Aşa noĭ trebuie su ne konvingem desăvârșit, kumkŭ dakŭ dela shkoală ši bisérikă se aşteaptă folos, ele trebuie su fie unzestrate destul kuviincios. Kum va proponduși evangelia un preot gol ši flămând? Kum va ținea shkoală un învăţătorŭ plătit mult mai rău de kât pisturul vitelor noastre? Kum se va deosebi cenul ši talentul din kapitele negiobe, dakŭ nu neĭ untinde zăstorie de învăţătură ši tinerilor neavuţi? — Nu este aci lokul a ne prim-

bjbv

бла прін тоатъ Ромънімеа ноастръ деалънгъл деалатъл ші а спеціфіка фъръ осебіре тоате аверіле, мълте пъціне, къте се афлъ ꙟн мъніле шкоалелор ші ꙟн але бісерічеї ка фъндърї саў ка мошії стътътоаре; атъта тотъш ꙟнсемнът ꙟнтре лакръмї, къткъ ноі пънъ ꙟн чеасъл де акъма неам фолосіт ръў песте мъсъръ ші де ачел мълт саў пъціи че ам авът ꙟн мъніле ноастре. Еў нъ zік къ ръъл фолос аў ърмат din віна ноастръ, пентръ къ біне щіў, къткъ бісеріка лъї Дъмнезеў ꙟнтре ноі аў пътімит пънъ акъм ші авў жале мълтъ. Къ тоате ачестеа съ арънкът о репеде прівіре. ꙟн Ардеалъл ностръ ші ꙟн Ѹнгаріа пънъ ънде лъкъеще ромъніме, се афлъ ꙟн мъніле ромънілор кътева мънъстіреле саў маї біне скітърї, фіеще каре къ къте о мошіоръ, се афлъ іаръш ла челе маї мълте сате ромънещї къте о мошіоаръ, пътънцел, пъдъріче, пропріетъцї /а бісерічілор деосевіт де мошіоареле депътате преоцілор; маї щім ші кътева фондърї . . . Кът с'аў адміністрат ачестеа пънъ акъм, пентръ нъмеле лъї Дъмнезъў кът?! Ѹнеле din нъмітеле мънъстірї ера маї наінте локърї де шкоалъ ънде ътбла біецїї бъіецї дела къте дóъ треї сате; іар астъzї? ах ꙟмї вецї zіче, къ din політікъ с'аў фъкът ѹітате. Еў нъ кред. Мошіóреле бісерічелор ла челе маї мълте локърї се даў ꙟн арендъ пе вінарс че ъдъ гътлежъл кърaторілор, саў прекът нъ демълт се еспрімъ къ жале ън епіскоп греко-неънiт, мълте din ачелеашї мошіоаре се ꙟнстръінеазъ де тот пентръ скопърї де німік. Асфел ноі ромънії нічї пъціпъл че ам авът нъ л'ам щіът пъстра ші къвінтеле евангеліеї с'аў ꙟмплініт ꙟнтръ ноі, къткъ ші чееа че ні с'аў пърът къ ам авът, ні с'аў лъат. — ꙟн Цара ромънеаскъ ші Молдова есте алтфеліў. Аколо маіка бісерікъ аў апъкат din времї ші веакърї ла мъніле сале аверї ші мошії фоарте ꙟнтінсе; ачелеашї ꙟнсъ пънъ акъм din віна веакърілор аў ремас партеа чеа маї маре къпіталърї моарте, адекъ нефолосіте спре скопъл пентръ каре аў фост меніте.

Преасфінціцілор, пърінцілор, домнілор! Аша нъ маї поате мерце. De нъ вом ꙟнгріжі ноі ꙟншіне пентръ ꙟмбънътъціреа стъреї ноастре матеріале, пентръ алънгареа съръчіеї; де нъ не вом апъка къ тоате брацеле ші къ тоцїї де о радікалъ рефортъ ші ꙟнбънътъціре а крещерії морале ла тінеретъл ностръ, ка съ нъ ажънгъ а къпъта пе віїторіў ън карактер ръсфъцат, десфрънат, молешіт ші къ тотъл събжъгат де орї че патімї, ноі, ліпсіндъ-не апъръторї ꙟнцелепцї, нъ пъіў анї доъzечї, ші не вом стінце din категоріа націілор. Сістема че домнеще ла ноі ꙟн zіоа де астъzї атът прін шкоале, кът ші пе амбоане, нъ é ꙟн старе а не скъпа де перічъне. Архіереії ші преоцїї съ'ші адъкъ аміnте, къ мѫнтъіторіъл леаў zіс нъ нъмаї съ ботеzе, чі ші маї вѫртос съ ꙟнвеце ші ле аў zіс іаръш: Дофторе віndекъте пе тіне ꙟнсъцї.

ѸНГАРІА.

Din Маратъръш. Сігет. Четіторії нъ вор фі ѹітат, къ ꙟн прімъвара апълъї трекът алецереа депътацілор ꙟн комітатъл Маратъръш с'аў фъкът ꙟнсоцітъ де греа върсаре де сънце. Атъта ꙟнкъ се щіе, къ Маіестатеа са рецеле спре а дескопері пе чеї віновацї, біневоі а рѫндъі ла Сігет о комісіе ꙟн персоана домнълъї Емерік Інкеі де Інке адміністраторъл din Zолїом. Амбеле партіде доріа а ведеа сфършітъл комісіеї, ъна къ бъкъріе алта къ ꙟнгроzіре. Дечї D. комісар Інкеі трімісе ла 1. Февр. о скрісоаре кътръ адънареа комітатълъї, прін кареа фъкъ де щіре, къ ла 4. Февр. се департъ din Мармаціа ноастръ, кънї віновацїї с'ар фі дескоперіт ші педеапса ва ърма; (кам ꙟн Аъгъст?)

Спре а прічепе маї біне прічіна върсърії де сънце ла ноі, é де неапъратъ требъінцъ а ꙟнсемна, къ ꙟн Маратъръш се афлъ дóъ партіде (фатрії, факції) фоарте ацер демаркате: ъна din ачестеа есте а калвінілор, прекът партіzанії ꙟнсъш се нъмеск пе сіне ші алта а ромънілор. Чеа din тъіе стъ din немешї магіарї ші ръшї, іар ачеаста din немешї (боіерї) ромънї. De н'ар маї фі алте семне карактерістіче, сінгъра нъміре че'шї дъдъръ партіделе, аратъ ꙟнведерат, къ дъхъл ші тендінца лор есте ън аместек де реліціе ші націоналітате ꙟн амъндоъ; деосебіреа есте нъмаї, къ партіда калвінъ щіе фоарте біне че вреа, іар ромънії фъръ а щі лътъріт, сімт нъмаї ꙟнтънекат чееа че ар требъі съ ърмеzе. Къткъ ръшнецїї де ші сѫнт де о релеце къ ромънії, цін тотъшї къ калвінії (магіарї) ꙟн контра ромънілор, есте ън лъкръ преа фіреск ꙟн окії ачелора, карії кънoск історіа Маратъръшълъї, де ънде аў ешіт прінцъл Драгош ꙟн Молдавіа. Дестъл атъта къ ꙟн 26 Апріліе 1843 маіорітатеа комітатълъї кареа стъ din ромънї, алеасе депътацї ла діетъ пе баронъл Емерік Стоіка бърбат вестіт ꙟн цара тоатъ ші пе Гавріїл Міхалі фостъл депътат ла діета din 183⁹/₄₀. Калвінії воісеръ а алеце пе Петръ Моріц тъблаш ші пе Іосіф Саплонцаі жъде. Новілілор ромънї карії ера де дóъ орї маї нъмерошї де кът чеїлалцї, din порънка контелъї провінціал (феішпан) лі с'аў фост лъат ші чомецеле, къ каре венісеръ пе дрът, ꙟн кът еї пе времеа алецерії нъмаї къ брацеле ші къ пътнії се апъраръ де сабіїле алтора; къ тоате ачестеа алецереа къzъ ꙟн партеа лор. Дъпъ алецере ромънії ꙟнчепъсеръ а се ръспъндї, пе кънд іатъ партіда калвінъ арматъ біне се репеде асъпра лор деалънгъл ъліцелор Сігетълъї ші прекът ера ръспъндіцї парте маре гата де дрът, ꙟнчепе а'ї тока ші а'ї декъла пе моарте; ъліцеле се ꙟнкрънтъ ꙟн сънце. Ѹн маре нътър де ромънї ера адънат ꙟн кърtеа шпанълъї Ладіслаў Ман де Шаіо, тот ромън пъскът; калвінії ꙟнсъ меарсеръ ші пе кърtеа ачестъіа ші спъргъндъ'ї поарта, пе 29 ꙟі крънтаръ де моарте, іар пе треї оморѫръ, тоцї ачещіа ромънї! — Ачестеа ам афлат къ кале а віле ꙟнсемна къ ачеа адаосъ рефлексіе, къ кръzімеа din 26. Апріліе дела ноі с'аў пъблікат ꙟн кътева алте газете къ тотъл ꙟн алт дъх ші фъръ пъzіреа де адевър. —

(Скос din о кореспондінцъ маї лънгъ а D-лъї Георгіе Іъра новіл din Маратъръш).

bjbv

Chronicâ.

Спанїа. Madpid, 7. Февръріе. Тѣвѣръріле дела Алікапте аѣ дат їаръш де лѣкрѫ міністерїълуї, каре ‚ѧп тоатъ zioa се адѫнъ, сфътѫіпdѣсе пентрѫ афларea міжлоачелор кѫ каре с'ар пътea копжѫраціа ‚ѧпъdѫші, карea кѫ тоате кѫ пъпъ акѫм се іві пѫмаї ла доў локърї, é театъ ‚ѧпсъ кѫ ва іеѣві ші маї деларте кѫ атъта маї вѫртос, кѫ есплозіа дела Алікапте ші Картаџена аѣ фост пѫмаї о ‚ѧпліпіре а планѣрілор че с'аѣ лѣкрат ‚ѧп Madpid. Ѳпіі вреаѣ а щі, кѫ ачесте тѣвѣрърї с'ар фі продѫс кѫ авреа Енглітерей, карea се вede a авea інтерес de a ‚ѧпвърті цара ачеаста пепорочітъ ‚ѧп тот кіпѣл.

Жѣрналеле дела Madpid кѫ datѣ din 8. Февр. кѫпrind o ‚ѧпщіпцare офічіалъ, кѫткъ Madpidѣл с'ар фі декларат ‚ѧп старе de ресвоіѣ, кѫ каре прілеж цепералъл Nарваєz ар фі ші слобозіт о проклamaціе.

Брітанїа маре. London, 12. Февръріе. Процесъл лъї O'Коппел с'аѣ іспръвіт; ‚ѧпсъ пѫ ‚ѧп фавоѣрл лъї ші а партізанілор съї, чі тоқта din контръ. Ам фост помепіт чева, кѫткъ O'Коппел ар фі кѫвъптат ‚ѧп зілеле треквте; ‚ѧпгѣсщітеа локълъї астѣdатъ пѫ пе іартъ а ‚ѧпшіра ‚ѧптреага лъї ворвіре, мъкаркъ ‚ѧптр'адевър мерітеазъ; пѣтет ‚ѧпкъ зіче, къ атът кѫпрінсъл, кът ші фокъл ші стілъл ‚ѧп каре аѣ ворвіт рарѣл бърват, сънт песпе тоатъ ‚ѧпкіпѣреа. ‚ѧп тот локъл се сілеа а аръта кѫвіінчоаса реверінцъ кътре трівѫпалъл de жѣdекатъ ‚ѧпаінтea кърѣіа ста. Прекѫт тотdеапа аша ші акѫм ‚ѧптърі бътръпъл, кѫткъ ел аѣ авът дрепт лецівіт а фаче ачеea, че аѣ фъкът ші десвіпоъвці скопъл съѣ: деспърціреа вніреї лецівітве, прін о прівіре історікъ асѫпра пе.‚ѧпліпіреї копdіціілор че с'аѣ легат кѫ вніреа. Ла ачеаст аргѫмептаціе требве съ респѫпdъ гъвернъл, zice O'Коппел; ‚ѧпсъ пѫ прін ачеea, кът ва пѣпе ла прінсоаре пе ел, ші пе чеілалці повъдвіторі аї „репеалълуї“, чі прін серіоаса ‚ѧпвъпътъціре а Ірландіеї ші прін вніврареа лінсеї сѫпт каре цеме съртапъл лъкъторіѣ аї акѫм пѣмітеї църі. Ачеаста, ші пѫмаї ачеаста ва фі ‚ѧп старе а апъса тѣвѣръріле ші петълцѣміріле. Ачеаста ар продвче ‚ѧп адевър о вніре, din каре ар пърчede пѫмаї бінеле, вѣпъстареа ші ‚ѧпфлоріреа ачестор църі. Іспръвінd O'Коппел кѫвъптъл съѣ, ‚ѧпчепѣ ‚ѧп 7. але ачестеіа солічіторъл цеперал, вѫтл dintre адвокаціі гъвернълуї репліка са ла тоате челе че с'аѣ zic пъпъ ачі; ‚ѧп тот декърсъл ворвіреї лъї се вedea къ воіеще а скоате пе O'Коппел ші партізапіі съї de рескълъторі, карії с'аѣ адѫнат ла олалтъ кѫ скоп de a скоате ла кале прескітърї ‚ѧп констітѫціе, аѣ копжѫрат. — zіче ачела — ка прін міжлоаче] пелецівіте съ стріче вніреа констітѫціопалъ, къчі — адвче ел пілdъ — тот копжѫраціа есте ачеea, кънd маї тълцї лъкъторі пе zі саѣ хамалї се ‚ѧпцелег ‚ѧп пѣблік, къ вор ‚ѧпшedека, ка алцї лъкъторі съ пѫ поатъ лъкра пе о анѫмітъ платъ. Чінева поате авea о datоріе кѫпъ ла вп ал треілea, ‚ѧпсъ dакъ ва лва вп соц кѫ cine ші ва мерце съ скоатъ кѫ пѣтереа претенzіа са дела datорнік, аѣ фъкът копжѫраціе ‚ѧп контра ачелвіа, прін вртаре é віноват. Скърт, кѫвъптареа ачествіа цінѣ пъпъ ‚ѧп 9. але ачестеіа, кънd апоі жѣdеле прімаріѣ фъкънd о прескъртаре din тоате атът але пърцілор кът ші але пърцторілор, се ретрасеръ жѣdекъторіі ‚ѧптр'о odaіe, ка съ'ші dea фіеще каре пъререа, спре а се пѣтea фаче септіпца хотърътоаре; фъкъпdѣсе ші ачеаста пе ла 11 чеасърі ші 20 міпѣте поаптea лі се чіті септіпца din пѣпт ‚ѧп пѣпт, dепъ кът фѣръ віповъцігі. O'Коппел кѫ фечіорѣл съѣ ші ‚ѧпкъ кѫ патрѣ лъцъ cine се афларъ віповаці ла челе маї тълте пептърі. ‚ѧп ачелаш чеас пе афаръ ‚ѧппрецівърл салеї се афла маї тълте мії de оамепі адѫнаці, карії ‚ѧптокма ка одіпіоаръ ла романї ‚ѧп прецівърл капітолълуї, ащепта септіпца хотърътоаре асѫпра апърторіълуї лор. ‚ѧпdатъ че се лъці faіma осъпdіреї лъї O'Коппел, тълцітea іеѣві ‚ѧп ваіете кѫтпліте ші dереоасе, іар ‚ѧптр'ачеа пе вртa жѣdелуї прімаріѣ, каре еші din трівѫпал спре а мерце акасъ, се трімісеръ флѣіерътърї ші ‚ѧпжърърї, ‚ѧп кът поліціа требві съ пъпаскъ ла міжлок. Попорѣл четъцеї Dѣблін есте фоарте скърбіт. — Се авde, къ O'Коппел се ва педепсі кѫ ‚ѧпкісоаре de вп ап. — Dепъ щіріле челе маї пóъ се zіче, къ O'Коппел ар фі ‚ѧпdрептат їаръш пе попор ла сѫвперере ші аскълтаре, ел ‚ѧпкъ п'аѣ десперат къ пѫ ва іеѣві.

МОЛДАВІА.

✠ Іашї, 13. Февр. Европа, скріе тотърї ‚ѧптрепі ‚ѧп фавоѣрл десровіреї шклавілор ші Англіа жъртфі тіліоане спре а кълка пегоцѣл кѫ пегрії; съ пе тълцъіем ші поі а чіті вртъторале ка оамепї ші крещіпї.

„Текстѣл проектълуї пептрѫ регѣларісіреа цігапілор мітрополіеї, а епіскопіілор ші а тъпъстірілор ‚ѧп деовще, атът ачелор пъмътещі кът ші ачелор ‚ѧпкіпате ла локърїле din жос.

1-іѣ. Цігапіі ватрашї а кліросълуї, фъръ осевіре десровіпdѣсе, се ‚ѧптре ‚ѧп рѫпdвіала лъкъторілор словозї, ші се фіе ашезаці кѫ асеміне dрітърї ші ‚ѧпdаторірі атът кътръ пропріета dепъ ашезътъмънт, кът ші ‚ѧп челелалте dърі.

2. Цігапіі връсташї, че съ афлъ кѫ мещешкърі прін търгърі, десровіпdѣсе, асеміне кѫ ші чеї ватрашї, се ‚ѧптре ‚ѧп рѫпdвіала патептарілор, фіеще каре dепъ старea ‚ѧп каре с'ар афла, потрівіт кѫ регѣларісіреа патептарілор търговецї.

3. Dърїле впор асеміне цігапї, атът ачелор de каре се ростеще ‚ѧп ачест ал doіле артікъл, кът ші ачелор de каре се воровеще ‚ѧп артікълъл de маї сѫс ‚ѧпглѣѣ, ‚ѧпліпіпdѣсе de кътре вістіерія пъмінтеаскъ, съ се пъстreзе ‚ѧп деосевіре de венітърїле статълуї, ші съ се ‚ѧптребвіпцеze пѫмаї ла десровіреа цігапілор ровї а партікълариічілор феце, каре ар воі аї вinde, ші пе фіеще каре ап съ се dea ла общеаска обічнѣіта адѫнаре лъмърітъ сокотеалъ de ачещі банї.

Не ачесте прінціпї, цігапіі кліросълуї фіind de акѫм ‚ѧпаінте ка ші чеілалці оамепї словозї, ръмъп ‚ѧп дрептате de a съ късъторі кѫ молдовепі.“ (Ва вртa вп коментар.)

bjbv

ȣNIPEA БЪMIЛOP

ѧнтре Молdова ші Валахіа.

(Капет.)

Астъzї Ромънії din Валахіа аȣ ѧнчепȣт съ каȣте de пътѫнт; тȣлцї пропріетарї се ѧndелетніческȣ кȣ ѧтбȣнътъціреа семінцеї, ші песте пȣцінї анї ѧн Бръіла ші ѧн Галацї се вор вінde гръіле de тот фелȣл кȣ ачелаш прец. Асеменеа ші пентрȣ віте; ачеле de Молdова се вѫndȣ кȣ ȣн прец маї сȣс de кът але Валахіеї; ші ѧнтр'ачелашї тѫргȣрї ар пȣте ціне конкȣренца ȣнеле кȣ алтеле кȣ прецȣрї deосебіте; аша dар нȣ требȣіе съ не темем къ консоматорії афлънd віте маї ефтіне ѧн Валахіа de кът ѧн Молdова, с'ар dȣче съ ле еа de аколо; лъсънd а zіче къ нȣ ціне мȣлт маї скȣмп пе негȣцетор съ ле треакъ deadрептȣл прін Трансілвакіа ші прін Бȣковіна, de кът dакъ леар adȣче de ла Фокшенї прін Молdова ші леар скоате пе ла Маморніцъ. Афаръ de ачесте консіdерації, матеріїле че продȣчем ноі сѫнт dестȣл de къȣтате, ка deокамdатъ съ нȣ гѫndім de кът кȣм ам пȣтеа продȣче кътімї маї марї, ші de соіȣрї маї бȣне, іар нȣ кȣм ле вом петрече; пентрȣ къ din zі ѧн zі, славъ Domнȣлȣї, къȣтареа продȣктелор ноастре спореще, ші не нȣтем adȣче аminте de повестеа ромънеаскъ: лак съ фіе, броаще мȣлте. Dакъ ачеаста ар пȣтеа авеа вре о ѧнріȣріре, ар фі нȣмаї ші нȣмаї асȣпра комерцȣлȣї din лъȣнтрȣ, adекъ къ с'ар пȣте вінde гръȣ de песте Мілков dінкоаче пентрȣ консȣмація тѫргȣрілор; dар кіар ѧн орашеле челе маї апроапе de Фокшенї, прекȣм Текȣчії ші Бѫрладȣ, нȣ есте de темȣт къ с'ар пȣтеа вінde вре о маре кътіме, пентрȣ къ гръіле Молdовеї сѫнт маї бȣне, ші ачеї че цінȣ пітъріїле кȣмпъръ de време гръȣ de пе ла църанї, ші тот deaȣна кȣ 10 ші 15 леї кіла маї жос, de кът кȣм 'лар кȣмпъра de ла пропріетарї. Кȣ тоате къ гръіле Валахіеї сѫнт маї ефтіне, dар сѫнт маї слабе, ші прін транспорт прецȣл лор ар требȣі съ се ѧнкарче атът, ѧнкът нȣ есте гріжъ къ ар пȣтеа мъкар съ ціе конкȣренціе ка але Молdовеї. Dар кіар de ам пріімі къ ѧн тѫргȣріле челе кȣ апропіере de Молdова с'ар пȣте петрече вр'о 10,000 саȣ 15,000 кіле, съ сокотім кът гръȣ din Молdова ар трече песте Мілков нȣмаї пентрȣ семѫнцъ? Nегрешіт къ афаръ de 100,000 кіле че се експортеаzъ астъzї пе ла Галацї ар маї еші ънкъ 20,000 саȣ 30,000 кіле ѧн Валахіа, ші ачеаста кȣрат ѧн фолосȣл Молdовенілор; ѧн ȣрмаре de ва еші deокамdатъ ȣн фолос пентрȣ ȣнії саȣ алції din Ромънї, нȣ есте ѧndоеалъ къ ва фі ѧн времеа de астъzї нȣмаї ѧн фолосȣл Ромънілор din Молdова. Dар съ zічем къ Валахіа ѧтбȣнътъціndȣ'шї обіектеле de експортаціе прін ѧнкрȣчішареа вітелор ші прін семінца Молdовенеаскъ, ва авеа марї фолосȣрї ѧн віітор, ънкъ нȣ есте пеdікъ de а нȣ ръdіка вътіле dінтре Прінчіпатȣрї, нічї поате съ adȣкъ сміntеалъ комерцȣлȣї Молdовеї; къчї ачеаста есте ѧн фіреа лȣкрȣрілор, пентрȣ къ Валахіа de ші есте маї пȣцін лъкȣітъ, dар аре ȣн кътп маї ѧнтінс, ші de нȣ'шї ва ѧтбȣнътъці семѫнца ші соіȣріле вітелор прін челе din Молdова, чіне о поате опрі de а adȣче семѫнцъ din Крім ші віте din Ȣнгаріа, прекȣм се ші фаче акȣм? —

Indȣстріа вітелор аȣ ѧнчепȣт а скъdеа ѧн Молdова, din прічінъ къ ѧн партеа de сȣс пропріетарії нȣ маї цінȣ віте пе фън, чі нȣмаї пентрȣ консȣмація паїелор ші а брахъї de ла велніцї. — Ачеастъ indȣстріе есте пъстратъ кȣ тотȣл Ромънілор din Валахіа, пентрȣ къ аȣ лок мȣлт нелъкȣіт. Кът пентрȣ зінаце, поате zіче чінева кȣ сігȣранціе къ нȣ вор трече 2000 веdре ѧн Молdова, ȣна къ прецȣл вінȣлȣї есте dестȣл de жос ѧн Молdова, ші ал doілеа къ пропріетарȣл аре монополȣл бъȣтȣреї. Ѧн Галацї нȣ се вінde de кът нȣмаї він de Одобещї, ші ачеста нȣмаї пентрȣ къ есте маї траінік. Лемнеле трекȣ ші акȣм фоарте слобоd; тоатъ лемнъріа de констрȣкціе din Бръіла есте de пе Бістріцъ, ші лемне de стежар марї с'аȣ вѫndȣт анȣл ачеста ѧн Галацї adȣсе токмаї din сȣсȣл Олтȣлȣї фъръ опріре. Dар adевърȣл есте къ ракіȣл din Молdова се ва вінde ѧн Валахіа, ші велніцеле вор къщіга фоарте мȣлт. Dрепт ачеа требȣе общеаска adȣнаре съ іеа бȣне мъсȣрї, ка ачест продȣкт съ нȣ се ѧтмȣлцеаскъ; пентрȣ къ ачеста есте о кангрінъ ѧнфрікошатъ атът пентрȣ цераnї кът ші пентрȣ стареа чеа de жос а лъкȣіторілор тѫргȣрілор, ѧнкът немъсȣрата ѧнтребȣінцаре а ачестеї бъȣтȣрї, каре аȣ ажȣнс вѫрфȣл некȣмпътъреї, мінеще а dъръпъна стареа моралъ ші фісікъ нȣ нȣмаї а лъкȣіторілор de астъzї чі ші а ценераціїлор віітоаре. Фіеле de пілdъ попȣлація Галіціеї вреdнікъ de жале, маї кȣ самъ din прічіна ракіȣлȣї, dар съ не фіе de пілdъ ші мъсȣріле че а лȣат стъпѫніреа аȣстріечеаскъ ка съ стірпеаскъ ачест кȣмпліт ръȣ.

Проіектȣл D-лȣї Стірбеіȣ а фост фоарте біне пріімiт ѧн Молdова, ші требȣе съ deа чінева тоатъ лаȣda міністеріȣлȣї din Іаші, кареле ȣніndȣсе ла ачеаста а мерс ші маї deпарте, пропȣінd ші алте мъсȣрї ціntітоаре кътръ adевъратȣл dȣх а артікȣлелор 445 ші 426 din реглемент, adекъ съ се пріімеаскъ ка лъкȣіторії ачестор doȣъ прінчіпатȣрї, карії вор авеа ѧнсȣшіріле черȣте de ашезъмѫнт, съ се фолосеаскъ ѧн амъndоȣъ церіле de о потрівъ de тоате dрептȣріле чівіле ші політіче.

Требȣе съ нъdъждȣім къ общещіле adȣнърї din Бȣкȣрещї ші din Іашї вор dа тоатъ бъгареа de самъ че вреdнічеще проіектȣл че лі вор ѧнфъцоша гȣвернȣріле респектіве, ші къ ѧл вор deсбате кȣ тоатъ кȣвеніта adънчіме.

(Din „Пропъшіре" Nр. 1.) Г.

РЕDАКТОР: ГЕОРГІЕ БАРІЦ. EDITOR: IOAN ГЪТТ.

bjbv